

TÄSTÄ

KAIKKI

ALKA

SALLA

SIMUKKA

TAMMI

SALLA SIMUKKA

T ä S T Ä

k a i k k i

a l k a a

TAMMI
HELSINKI

© Salla Simukka ja Tammi 2022
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-4021-3
Painettu EU:ssa

*Kukaan ei koskaan kertonut minulle,
että suru muistuttaisi näin paljon pelkoa.*

C. S. LEWIS, MUISTIINPANOJA SURUN AJALTA

NOVALLA ON lapsuudesta saakka toistuva painajainen.

Unessa hän ei saa kotinsa ovea lukkoon. Joskus ovi ei mene lainkaan kiinni vaan jää jatkuvasti vähän raolleen. Ovi ja karmit eivät sovi toisiinsa. Ovi on liian leveä tai liian kapea ja kuka tahansa voi tulla, tarttua oveen ja astua sisälle. Joskus Nova saa oven kiinni, mutta ei enää lukkoon. Toisinaan hän kuvittelee oven olevan lukossa, mutta kun hän kokeilee sitä, se avautuu helposti, kun vain painaa kahvasta tai tönäisee ovea voimallisesti. Lukitus napsahtaa auki ilman mainittavaa vastusta.

Painajaisessa Novalla ei ole mitään keinoa suojata kotiaan eikä hän voi lähteä muualle. Hänellä ei ole ketään turvanaan. Hän on aivan yksin. Ovi aukeaa ulospäin, pihalle tai rappukäytävään, joten sen eteen on turha työntää raskasta lipastoa tai pöytää. Kuka tahansa voi halutessaan vetää oven auki. Kuka tahansa voi tulla sisään.

Novan täytyy vain mennä syvemmälle kotiinsa ja toivoa. Hän uskottelee itselleen, ettei kukaan huomaa, kuinka helppo sisälle on murtautua. Ettei kukaan näe raollaan olevaa ovea tai tiedä, että lukko on rikki.

Hän makaa sängyssä tai istuu olohuoneessa tai seisoo eteisessä ja katsoo ovea. Hän pelkää. Odottaa. Tietää.

Ja hän näkee, kuinka ovi avautuu.

1.

LOPULLINEN EROKESKUSTELU oli ollut pitkä, monimutkainen, uuvuttava ja juuri niin moneen suuntaan haarautuva kuin liki kymmenen vuoden suhteen päättävä keskustelu vain saattoi olla. Se oli alkanut hitaasti ja epäröiden, katkonaisesti, selitysten ja pahoitteluiden säestämänä ja ottanut vähitellen voimaa kaikesta koetusta, jokaisesta vääryydestä, rumista sanoista, petetyistä lupauksista, välinpitämättömyydestä ja toteutumattomista toiveista. Keskustelu oli kiertynyt itsensä ympärille umpisolmuksi ja räjähtänyt auki riidaksi. Siihen oli sekoittunut kaikkea, minkä piti olla jo sovittua ja käsiteltyä ja anteeksi annettua, mutta mikä olikin vain odottanut oikeaa hetkeä ryömiäkseen taas näkyviin mustempana ja vihaisempana kuin ennen.

Jossain vaiheessa mukaan oli hiipinyt myös hellyyttä, lämpöä ja armoa, joiden läsnäolon mahdollisti molempien ymmärrys keskustelun lopullisuudesta ja vääjäämättömyydestä. Kun ei ollut enää paluuta, oli mahdollista olla jalo. Erokeskustelu oli kuluttanut heidät täysin, imenyt tyhjiksi sanoista ja tunteista. Se oli jatkunut aamuyön tunneille ja päättynyt molempien voimattomaan itkuun, jossa väsymys ja luopumisen suru limittyivät tiiviisti yhteen.

Silti Nova tunsii nyt herätessään olonsa ihmeellisen vir-

keäksi, kevyeksi ja helpottuneeksi. Hän oli nukkunut vain pari tuntia, mutta siitä huolimatta koko vartalo tuntui levänneeltä ja valmiilta uuteen päivään. Kuin rintakehän päältä olisi nostettu valtava kivenmurikka, jota hän ei ollut edes tiennyt kantaneensa pitkään, ehkä jopa vuosia. Hengitys kulki helpommin. Sydän sykki tasaisemmin.

Syysaamun valo leikitteli huoneen lattialla. Ikkunan takana olevan koivun keltaiset lehdet liikkuivat tuulessa ja valot ja varjot täplittivät vaaleaksi maalattua lautalattiaa. Nova mietti, osin vielä unen rajamailla, miten vangitsisi valon liikkeen teokseen, jos ei saisi tehdä animaatiota tai käyttää muuten liikkuvaa kuvaa. Ehkä puukaiverruksella pääsisi lähimmäs. Tai akvarellilla tai hiilipiirroksella. Pinnan pitäisi olla tarpeeksi elävä, jotta liikkeen illuusio muodostuisi katsojan mielessä, vaikka kuva olisi staattinen.

Kaikki oli aina liikkeessä, ei koskaan paikoillaan, kaikki muuttui ja vaihtui ja virtasi. Ajatus oli Novasta rauhoittava ja levollinen.

Nova venytteli käsiään ja ymmärsi olevansa sängyssä yksin. He olivat nukahtaneet toisiinsa kietoutuneina kuin hukkuneet, jotka pitivät kiinni viimeiseen saakka. Mitä ilmeisimmin Isla oli kuitenkin jossain vaiheessa hiipinyt muualle, ehkä omaan huoneeseensa, missä hän yleensä nukkui. Talossa oli tilaa, se oli ollut heille yksi keskeinen syy ostopäätökseen. Vielä suurempi syy oli ollut sijainti. Talo oli kohtuullisen kävelymatkan päässä pikkukaupungista mutta silti täysin omassa rauhassaan, metsän keskellä. Se oli rakennettu kallioiselle rinteelle luonnonmuodostelmia kunnioittaen ja se sulautui ympäröivään maastoon täydellisesti. Vankkarunkoiset männyt vartioivat sitä joka puolelta.

Nova oli rakastunut talon valtaviin ikkunoihin, joita hän ei ollut halunnut peittää verhoilla. Miksi olisi? Ympäröivä kasvillisuus toi tarpeeksi varjoa eikä lähistöllä ollut ketään, joka olisi voinut katsella sisälle.

Surumielinen uupumus ui taas Novan mieleen. Hän ja Isla eivät olleet naimisissa, joten ero ei vaatinut niin paljon paperitöitä, mutta talon he olivat ostaneet puoliksi. Heidän pitäisi päättää, mitä he tekisivät kodille, jossa olivat asuneet vasta puoli vuotta. Se oli raskas ajatus.

Kun he olivat ostaneet talon, kaikki oli tuntunut loksahdavan kohdilleen. Ajoitus oli osunut sopivaan saumaan. Kumpikin oli juuri saanut yllättäen perintöä, Nova isotädiltään ja Isla enoltaan, ja kummankin työtilanne salli etätöskentelyn hyvin. Pandemia oli nopeuttanut päätöstä, mutta se ei ollut ollut ainoa syy. He olivat jo pidempään puhuneet halustaan elää muualla kuin isossa kaupungissa. Sitten he olivat nähneet myynti-ilmoituksen talosta, joka oli täydellinen. Joka oli ollut täydellinen.

Kai jossain taustalla oli ollut myös kummankin toive siitä, että rauhallisempi ja yksityisempi elämä olisi sulattanut heidän väliltään etäisyyden, joka oli päässyt syntymään vuosien mittaan, salavihkaa. Yhteinen talo, yhteinen elämä, uusi kohtaaminen. Niin ei ollut käynyt. Heidän maailmogensa erillisyys oli tullut vain yhä paremmin näkyväksi, eikä mikään määrä kaunista luonnonvaloa ollut riittänyt poistamaan suhteeseen kertynyttä pimeyttä. Talo oli ehkä jopa jouduttanut eropäätöstä.

Kun pandemia oli muuttanut muotoaan, rajoituksia oli alettu poistaa ja maailma oli taas alkanut avautua, Isla oli yhä useammin kyseenalaistanut heidän ratkaisunsa. Tekikö heille oikeasti hyvää eristäytyä kauas muista? Oliko osto-

päätös ollut hätköity? Nova ei osannut silti katua talon ostamista, sillä hän rakasti sitä paikkana.

Hän käveli hiljaa alakertaan keittämään kahvia. Isla luultavasti nukkui yhä ja toivon mukaan jatkaisi uniaan pidempään kuin Nova. Isla ei ollut parhaimmillaan väsyneenä. Tosin viime aikoina Novan oli ollut vaikea muistaa, milloin Isla ylipäänsä oli parhaimmillaan. Ehkä nukkuvana. Ei, se oli ilkeä ajatus.

Nova kurkotti kahvipakettia kaapista, kun homeinen tuoksu osui hänen nenäänsä. Hän paikansi sen hedelmäkoriin ja kävi omenat ja päärynät läpi yksitellen. Ne olivat kaikki ihan kunnossa. Sitten hän käänsi sitruunan toisinpäin ja näki sen pohjan olevan vihertävänvalkean homeen peitossa. Novaa puistatti. Hän oli ostanut sitruunat vain pari päivää aiemmin. Miten hän ei ollut jo kaupassa huomannut, että yksi niistä ei ollut kunnossa? Hän pudotti hedelmän biojäteastiaan, täytti kahvinkeitin vesisäiliön ja alkoi mitata kahvia suodattimeen.

Nova hätkähti tuntiessaan Islan käsien kietoutuvan takapäin vyötärölleen. Hän ei ollut lainkaan kuullut Islan saapumista. Hän sekosi laskuissaan ja päätti silmämääräisesti luottaa siihen, että puruja oli tarpeeksi. Islan läheisyys tuntui hieman epämukavalta, kiusalliseltakin, mutta ei suoranaisesti ahdistavalta. Isla suukotti häntä niskaan ja kuiskasi sitten aivan korvan juuressa:

– Tästä kaikki alkaa.

Se oli erikoisesti sanottu, mutta Isla olikin monella tapaa erikoinen ihminen. Mitä hän tarkoitti? Mikä kaikki oli alkamassa? Ehkä hän viittasi kaikkiin käytännön järjestelyihin, joita ero toisi väistämättä tullessaan.

Sanoja kummallisempaa oli kuitenkin tunne, jonka ne

Novassa aiheuttivat. Hänestä tuntui kuin sanat olisivat tunkeutuneet hänen ihonsa alle ja jääneet sinne raapimaan ja kihisemään, toistumaan kuiskaavana kaikuna.

Nova ei ollut ikinä kokenut sellaista. Se oli vastenmielistä ja hänen oli pakko ravistautua irti tunteesta ja Islasta. Isla ei tuntunut huomaavan hänen reaktiotaan tai ei ainakaan loukkaantunut siitä. Se oli harvinaista. Islan alttius loukkaantua lähes mistä tahansa oli yksi tärkeimpiä syitä siihen, että Nova oli alkanut harkita eroa ensimmäistä kertaa jo vuosia sitten. Oli vaikea elää ihmisen kanssa, joka tuntui olettavan, että Nova pyrki jatkuvasti, monin eri tavoin, pahoittamaan hänen mielensä. Miksi kukaan olettaisi sellaista rakkaasta ihmisestä?

Isla oli ehtinyt käydä hakemassa lehden postilaatikosta pihatien päästä ja selaili sitä nyt keittiönpöydän ääressä omissa ajatuksissaan. Syysaamun valo laskeutui hänen kasvoilleen ja sai hänet näyttämään pehmeältä. Isla oli täyttänyt puoli vuotta sitten neljäkymmentäneljä ja vaikka hän oli Novaa viisi vuotta vanhempi, hän näytti toisinaan heistä kahdesta nuoremmalta. Hän oli koonnut tummat hiuksensa löysälle nutturalle takaraivolle. Hänellä oli yllään tumman-sininen silkkikimono, johon oli kirjailtu hehkuvan oransseja kurkia ja jota hän oli käyttänyt melkein jokaisena aamuna niin pitkään kuin Nova saattoi muistaa.

Nova katsoi Islan kasvonpiirteitä ja yritti paikantaa, mihin oli tässä aikoinaan ihastunut. Hän pystyi palauttamaan mieleensä yksittäisiä asioita: kulmakarvojen kaari, huulten täyteläisyys, käsivarsien vahvuus, äänen tummuus, matala nauru, nopea äly. Hän ei kuitenkaan tavoittanut enää tunnetta. Vielä ainakin vuosi sitten Nova oli kyennyt palaamaan alkuihastuksen kihelmöivään tunnelmaan tai vähintään sen

haalistuneeseen muistoon. Hän oli kaivanut muistikuvat mielestään ja heruttanut niistä irti jokaisen pisaran. Ehkä ne oli nyt loppuun kulutettu.

Isla näytti vieraalta ja Novan päässä pyörähti ajatus, jonka hän oli ajatellut usein ennenkin: minä en tunne tuota ihmistä lainkaan. Hän oli ajatellut niin usein heidän suhteensa aikana. Monesti aivan järjettömissä ja kohtuuttomissa hetkissä. Kun he olivat juuri rakastelleet ja Isla oli nukahtanut hänen viereensä tai kun Isla oli tullut takaisin kotiin pitkän matkan jälkeen, halannut häntä tiukasti ja kertonut kaivanneensa. Vierauden ja etäisyyden tunne oli loiskahtanut Novan sisällä täysin yllättäen ja hän oli kokenut katselevansa heitä jostain kaukaa ulkopuolelta. Tuttu ihminen oli äkkiä muuttunut tuntemattomaksi.

Tunne oli sama kuin silloin, kun heräsi huomatakseen kätensä puutuneen täysin ja joutui koskettamaan sitä tuntematta omaa kosketustaan. Kuin olisi koskenut vierasta, kuollutta lihaa. Oliko se ollut merkki? Olisiko hänen pitänyt ymmärtää siitä, ettei suhteella ollut pidemmän päälle tulevaisuutta? Mistä kukaan tiesi varmaksi, millä oli tulevaisuutta ja millä ei? Nova oli ajatellut, että rakkaus riittäisi. Ja niin se oli riittänytkin. Kunnnes enää ei.

Mitä nyt tapahtuisi? Miten he etenisivät?

Kahvi oli valmista. Nova kaatoi itselleen kupillisen kädet vapisten.

– Otatko? hän kysyi Islalta.

Isla nosti hitaasti katseensa lehdestä ja hymyili.

– Tietysti, kulta. Tunnethan sinä minut.

Kuin hän olisi kuullut Novan äskeiset ajatukset. Kahvia läikkyi kupin reunan yli. Nova pyyhki pisarat keittiörievulla. Kauramaitoa, ei sokeria. Niin Isla aina kahvinsa joi. Riittikö

toisen ihmisen tuntemiseen se, että tiesi, miten hän joi kahvinsa?

He istuivat toisiaan vastapäätä pöydän ääressä. Ulkona männyt humisivat. Niiden latvusten ääni oli aina ollut Novan mielestä tyynnyttävintä maailmassa. Isla jatkoi lehden lukemista kaikessa rauhassa. Vielä yöllä hän oli ollut itkevä ihmisraunio, joka oli välillä nyyhkyttänyt niin, että Nova oli pelännyt, saisiko hän henkeä. Vaikka ero oli ollut yhteinen päätös, Isla oli heistä kahdesta murtunut sen lopullisuuden alla enemmän. Nyt yön tunnekuohusta ei näkynyt enää jälkeäkään.

– Mitä me nyt tehdään? Nova kysyi.

Sanat viipyilivät lämpimänkeltaisessa valossa, ilmassa heidän välillään. Isla kohotti katseensa lehdestä ja rypisti kulmiaan.

– Ajattelin yrittää tänään saada väitöskirjan ensimmäisen osan kirjoitettua loppuun. Vielä puuttuu jonkin verran mutta sen pitäisi olla mahdollista, hän sanoi.

Nova puristi kahvikuppia käsissään. Hän nieli kymmenet kysymyksensä ja kommenttinsa. Isla tarvitsi selvästi hengähdystauon eroon liittyvistä järjestelyistä voidakseen työskennellä. Eikä heidän ollut pakko päättää kaikkea tänään. He olivat olleet yhdessä melkein kymmenen vuotta. Pari päivää lisää ei haittaisi.

– Menen työhuoneeseen, Nova sanoi ja nousi ylös.

– Ei aamiaista?

– En pysty syömään.

– Niin. Haluat aina ensin herätä kunnolla.

Islan ääni oli täynnä hellyyttä eikä Nova kestänyt sitä juuri nyt. Hän meni kahvikupin kanssa työhuoneeseensa ja sulki oven perässään. Oli heti helpompi olla.

Hän katseli keskeneräisiä töitään. Lastenkirjakuvitus oli kiireellisempi, mutta Nova ei osannut kuvitella tänään eläytyvänsä sen suloisiin, pörröisiin eläimiin ja akvarelliväreihin. Valtaosa kuvista oli melkein valmiita, joten Nova oli luottavainen sen suhteen, että pysyisi aikataulussa. Sitteen oli vanhojen suomalaisten kauhutarinoiden kuvitustyö, johon hän oli saanut pitkän apurahan. Se oli harvinaista. Nova oli päättänyt tehdä kuvituksen etsauksina, kun hänellä oli kerrankin mahdollisuus käyttää kunnolla aikaa. Hän oli tehnyt vasta luonnoksia, mutta kuvat elivät jo vahvasti hänen mielessään.

Työhuoneeseen tulvi täydellinen valo. Juuri nyt olisi hyvä hetki työskennellä pari tuntia ja syödä sitten aamiaista. Nova meni työpöytänsä luo ja otti pehmeän lyijykynän käteensä. Hän hahmotteli muutaman vedon paperille, mutta tuntui kuin kädessä ei olisi ollut tarpeeksi voimaa. Kynä oli raskas, ote lipsui. Kosteus sumensi Novan silmät. Hän ei pystyisi tähän. Ei nyt. Oli päästävä hetkeksi ulos, pois talosta, saatava happea.

Kääntyessään lähtemään Nova oli kompastua työhuoneen lattialla olevaan vanhaan matkalaukkuun. Hän oli löytänyt sen edellisenä päivänä metsästä osin lehtien alle hautautuneena ja tuonut kotiin, koska sen kuluneen nahkapinnan halkeillut tekstuuri oli kiehtonut häntä. Hän ei tiennyt, kuinka kauan matkalaukku oli metsässä maannut, mutta kasvusto oli jättänyt siihen jälkensä ja Novalla oli aavistus, että se voisi inspiroida häntä kauhutarinoiden etsausten tekemisessä. Isla nauroi joskus sitä, että Novan työhuone muistutti etäisesti suurta kätköä, johon utelias lapsi on kerännyt jokaisen kiinnostavanvärisen kiven ja erikoisemuotoisen oksan, jonka retkiltään on löytänyt.

Islan nauru. Se joka oli saanut Novan tuntemaan, että maailma räjähti täyteen uusia, vielä nimeämättömiä värejä. Milloin hän oli kuullut sen viimeksi? Milloin hän oli tuntenut sen kiemurtelevan lämpönä niskaansa, hiusrajaansa, alaselkäänsä? Nova ei osannut sanoa. Ymmärrys teki hänet niin murheelliseksi, että hän pelkäsi jalkojensa pettävän alta.

Syksyinen metsä kietoi Novan kirpeään halaukseen. Oli hehkuvaa keltaista, melkein epäluonnollisen violettia, syvänpunaista, tummaa vihreää, lähes maatonutta ruskeaa. Vaahteranlehdissä oli mustia läikkiä. Nova muisti luke-neensa, että kyseessä oli sienisairaus nimeltä tervatäplätauti. Se ei vahingoittanut puuta eikä siitä ollut muuta kuin kosmeettista haittaa. Jos siis piti tummia läikkiä rumina. Amerikassa pilkullisia lehtiä kai jopa tuhottiin polttamalla, jotta tauti ei pääsisi leviämään seuraavana vuonna. Novasta se kuulosti ylimitoitetulta ja dramaattiselta. Ehkä täplät pelottivat ihmisiä? Ehkä ne saivat heidät ajattelemaan sairauksia? Ehkä musta väri toi mieleen kuoleman? Vaikka oikeastaan vaahteranlehtien liki omavaloisena hehkua keltainen oli niiden kuoleman väri.

Kosteus kohosi sammalesta ja varvikosta. Keuhkot ottivat kiitollisina vastaan ilman viileän raikkauden. Nova lähti kävelemään vailla suuntaa ja suunnitelmaa. Pää tyhjени ajatuksista ja täyttyi väreistä, tuoksuista ja metsän tekstuurista. Nova olisi voinut heittäytyä maahan ja upota metsään, kadota kokonaan. Kaikki oli yhtä aikaa niin raikasta, niin kaunista ja niin kuolevaa, että Novan henki salpautui. Kyyneleet alkoivat valua hänen silmistään holtittomasti eikä Nova yrittänytkään estää niitä. Hän asteli polulta ryteikköön. Hän halusi olla yksin ja eksyksissä. Hän ei nähnyt

itkultaan juurikaan eteensä, mikä tuntui oikealta. Metsä pitelisi häntä kyllä, jos hän kaatuisi.

Elämässä on hetkiä, jolloin ei näe eteensä. Silloin on vain luotettava vaistoonsa. Ei ole oikeaa eikä väärää, on vain matka.

Kaikki hajoaa ja maatuu aikanaan. Mikään ei ole pysyvää.

Hetket ryteikössä tuntuivat mittaansa pidemmiltä. Kuin olisi toviksi päässyt johonkin toiseen todellisuuteen. Nova ei kuitenkaan eksynyt, ja niinpä hän kompuroi viimein tiensä takaisin polulle. Tuuli pyyhki pois kyneleet ja jossain ajatusten taustalla rahisevan äänen, josta Nova ei saanut selvää.

KERROTAAN KUOLLEESTA, joka vielä kuukausia kuolemansa jälkeen kulki talosta taloon ja pyysi saada vettä, jotta voisi peseytyä arkkua varten. Kuolleelle vastattiin joka talosta samalla tavalla:

– Sinut on jo haudattu. Itkut on itketty. Suruaika on jo ohi.

Kuollut ei kuitenkaan poistunut ovelta, ennen kuin oli saanut vettä sankoonsa. Vasta sitten hän jatkoi seuraavan talon ovelle, jossa käytiin sama sananvaihto. Viimein kuollut oli käynyt läpi kaikki talot ja saanut sankonsa täyteen. Sitten hän alkoi peseytyä. Kuollut tiesi, että talojen asukkaat olivat valehdelleet. Mitään suruaikaa ei ollut vietetty. Kukaan ei ollut surrut häntä. Yhtään kyyneltä ei ollut vuodatettu. Mutta nyt hänellä oli kaikki tarvitsemansa ja tästä kaikki voisi alkaa.

Sen jälkeen kuollutta ei enää nähty kylää kiertämässä.

Pian jokaisen talon kaivosta löytyi kuitenkin kuolleen eläimen ruumis. Rotta, orava, näätä, kissa. Kaikki kaivot olivat saastuneita. Niiden vesi oli muuttunut käyttökelvottomaksi.

2.

– EN HALUA sitten lapsia. Koskaan.

Isla oli sanonut niin heti ensimmäisillä treffeillä.

– Sanon tämän siksi, että olet minua nuorempi. Mielesi voi muuttua, minun ei. Me voidaan olla yhdessä, mutta jos alat taivutella minua lasten hankintaan, lähden saman tien. On tärkeää, että tiedät tämän nyt heti. En tahdo sinun ikinä sanovan, etten varoittanut. Minulla on tästä jo tarpeeksi huonoja kokemuksia, kun en ole ollut riittävän suorasanainen.

Isla oli katsonut Novaa intensiivisesti silmiin ja pidellyt hänen molempia käsiään ikään kuin he olisivat olleet solmimassa liittoa tai ikuista sopimusta. Islan silmissä oli ollut kysymys ja toive ja halu. Ehkä Nova oli rakastunut häneen juuri siksi, että ensitreffeistä saakka Isla oli suhtautunut heihin kahteen niin vakavasti. Nova oli ollut väsynyt omanikäisiinsä, vähän alle kolmekymmentävuotiaisiin jotka tahtoivat vain kevyttä hauskaa ja rajattomasti valinnanvapautta. Hän ei ollut jaksanut tutustua jatkuvasti uusiin ihmisiin, joiden nimiä hänen olisi vuoden kuluttua vaikea muistaa. Hän oli halunnut jotain pysyvää, jotain pitkäkestoista, jotain syvää ja sitoutunutta.

– Minäkään en halua lapsia, Nova oli vastannut nopeasti.

Se oli totta. Hän ei ollut koskaan osannut kuvitella itseään äidiksi.

Isla oli huiskaissut kädellään kuin olisi yrittänyt karkottaa ärsyttävän kärpäsen.

– Voi olla. Mutta jos muutat mielesi, sinun pitää heti jättää minut. Saman tien. Lupaa.

Nova oli tarttunut hänen toiseen käteensä ja lomittanut sormensa Islan sormien lomaan.

– Lupaan, hän oli sanonut.

Nova oli ajatellut, että hän oli yhdellä pienellä sanalla luvannut sydämensä, rakkautensa ja elämänsä naiselle, jota hän tuskin tunsi. Niin siinä oli käynyt. He olivat pitäneet toisiaan kädestä pienen kahvilanpöydän yli, eikä ote ollut irronnut edes silloin, kun he olivat olleet tuhansien kilometrien päässä toisistaan.

Nova katsoi nyt kättään. Kymmenen vuotta. Milloin hän oli lakannut tuntemasta Islan käden omassaan? Milloin hän oli lakannut aistimasta Islan vierellään silloinkin, kun tämä oli toisessa maassa? Oliko ihmissuhde kuin aurinkoon jätetty valokuva, joka haalistui haalistumistaan, kunnes siitä ei erottanut enää ääri viivojakaan? Lopulta siitä tuli pelkkä valkoinen suorakulmio. Missä vaiheessa kuvan ja värit olisi voinut vielä pelastaa vai oliko prosessi vääjäämätön?

Tai ehkä ihmissuhde oli sittenkin kuin piirros, johon ker-tyi vuosien mittaan yhä lisää viivoja, sotkuja, tummempia kohtia. Vähitellen kuva vääristyi näyttämään joltain aivan muulta kuin se oli aluksi ollut. Siitä tuli kuva, jota ei olisi halunnut katsoa. Nova tiesi, että piirrosta olisi voinut yrittää puhdistaa ja siitä olisi voinut pyrkiä kirkastamaan esiin kai-ken sen kauniin, mikä oli tehnyt siitä ainutlaatuisen. Mutta joskus tuli eteen hetki, jolloin oli pakko hyväksyä, että jos

kumitti pois ylimääräiset viivat, hioi pois tummentumat, pyyhki kaiken sotkun – alla ei ollut enää mitään.

Nova mietti, olisiko kaikki ollut helpompaa ja selvärajaisempaa, jos hän olisi väittänyt Islalle tulleensa toisiin ajatuksiin lapsesta. Se olisi antanut erolle kiistattoman ja ymmärrettävän syyn. Hän olisi voinut tehdä niin jo vuosia sitten, kun oli alkanut ensimmäistä kertaa epäröidä. Olisiko se sattunut vähemmän? Heihin kumpaankin?

Se olisi kuitenkin ollut valhe. Ei Nova halunnut lapsia nyt yhtään sen enempää kuin ensitreffeilläkään. Tämä oli ehkä ainut asia, joka oli täysin samoin kuin silloin. Nova oli oppinut, että ihmiset muuttuivat, vaikka aina väitettiin, etteivät he muuttuneet. Kyllä muuttuivat. Heidän halunsa, toiveensa, unelmansa ja pelkonsa muuttivat muotoaan. Heidän intohimonsa ja onnensa. Jotkut luonteenpiirteet vahvistuivat ja toiset heikkenivät, heidän tapansa katsoa itseään, toista ja maailmaa muuttuivat.

Nova ei ollut sama ihminen kuin kymmenen vuotta sitten. Islakaan ei ollut sama. He olivat myös muuttaneet toisiaan, niin hyvässä kuin pahassakin. Pitkä ihmissuhde oli kuin tanssia, jossa molemmat opettelivat yhteensopivat askeleet. Mutta jos toinen alkoi muuttaa askelkuvioita, improvisoida, kokeilla uutta, päätös pakotti toisenkin tekemään ratkaisuja. Joko lähtemään tanssiin mukaan tai kieltäytymään siitä. Paritanssista saattoi tulla kaksi soolo-tanssijaa. Tai tanssija ja katsoja. Tai jatkuvaa törmäilyä, toisen varpaille astumista, tahatonta ja tahallista tönimistä, enemmän taistelua kuin tanssia. Joskus musiikki lakkasi kokonaan soimasta. Nova ei ollut varma, milloin oli viimeksi kuullut musiikin.

He olisivat saattaneet erota kolme vuotta sitten, kun Isla oli kertonut rakastuneensa toiseen. Sekin olisi ollut helppo, kiistämätön syy. Novalle rakastuminen itsessään ei kuitenkaan ollut ongelma. Hän ei uskonut siihen, että ihmisen kyky rakastua muihin katoaisi parisuhteen myötä. Eikä hän uskonut, että toiseen rakastumisen syynä oli se, että parisuhteessa oli jotain vialla. Ihmiset rakastuivat, koska he rakastuivat. He löysivät toisen kanssa yhteyden, joka oli niin vahva, että tunne huumasi ja humallutti. Novan mielestä siinä ei ollut mitään väärää. Hän oli sanonut tämän Islalle jo seurustelun alkuvaiheessa, mutta Isla oli ollut skeptisempi. Ja niin oli sitten käynyt Islalle itselleen.

Islalle kriisi oli ollut isompi. Nova oli ehdottanut heidän suhteensa avaamista niin, että Isla ja toinen nainen olisivat voineet tapailla ja katsoa, mihin tilanne etenisi. Islasta ajatus oli ollut liian vaikea, samoin toisesta naisesta, joka oli naimisissa. Oli alkanut kuukausien soutaminen ja huopaminen, jossa Nova oli kokenut olevansa ulkopuolella omasta parisuhteestaan ja siihen liittyvistä päätöksistä. Hänelle oli jäänyt vain odottajan ja tarkkailijan rooli. Isla oli nukkunut levottomasti ja siinä vaiheessa he olivat päätyneet nukkumaan useammin eri huoneissa kuin samassa.

Viimein tilanne oli ratkennut siihen, että toinen nainen oli päättänyt pysyä liitossaan ja lakannut pitämästä mitään yhteyttä Islaan. Isla oli musertunut ja takertunut Novaan. Hän oli vakuutellut rakkauttaan ja vannonut, että oli valinnut Novan nyt ja aina. Nova oli ottanut vastaan hänen surunsa ja syyllisyytensä ja kiihkonsa ja kaipauksensa.

Ei hän Islan rakkautta ollut missään vaiheessa epäillyt. Silti tapauksesta jäi railo heidän välilleen ja varjo Novan mieleen. Hän olisi mielellään elänyt monisuhteessa Islan

ja toisen naisen kanssa, sillä rakkaus ei vähentynyt rakastamalla. Ei hänellä ollut tarvetta omistaa ketään. Mutta saavuttamattoman rakkauden kanssa hän ei voinut kilpailla. Siinä häviäisi aina. Ja joinain päivinä Nova oli tuntenut olevansa se toiseksi paras vaihtoehto. Se johon tyydyttiin. Se joka jäi, vaikka toinen olisi ollut valmis lähtemään.

Vielä vuosi tapahtuman jälkeen Nova oli löytänyt Islan vaatekaapista toiselle naiselle kuuluneen paidan, vaikka Isla ei ollut pitkiin aikoihin suostunut edes sanomaan ääneen naisen nimeä tai muuten puhumaan koko asiasta. Sitten paita oli yhtenä päivänä kadonnut. Nova oli tuntenut outoa haikeutta huomattessaan sen. Kuin yksi luku heidän elämäänsä olisi lopullisesti pyyhitty pois.

Erokeskustelun aikana Isla oli itse nostanut rakastumisen esille.

– Minulla oli silloin sellainen olo, ettet sinä edes halunnut taistella minusta tai meidän suhteen puolesta.

Hämmentyneenä Nova oli myöntänyt, että Isla oli aivan oikeassa. Ei toisen ihmisen rakkaudesta ja halusta olla yhdessä pitäisi joutua taistelemaan. Sellaisessa taistelussa oli vain häviäjiä. Ja siinä käytetyt aseet haavoittivat rakkautta kuolettavasti.

Kolmena erokeskustelua seuranneena päivänä Nova ei tiennyt, mitä olisi tehnyt. Isla ei selvästikään halunnut jutella. Hän sulkeutui työhuoneeseensa ja tuntui välttelevän Novaa kaikin tavoin. Kun Nova yritti muutaman kerran aloittaa keskustelun siitä, mitä he nyt tekisivät ja millä tavoin etenisivät, Isla vain lähti paikalta. Nova ei osannut sanoa, oliko Isla surullinen vai vihainen vai hukassa. Hän vaikutti oudosti välinpitämättömältä. Nova katui, että oli suostunut muut-

tamaan näin etäälle muista ihmisistä, vaikka ei omistanut autoa eikä ajokorttia. Hän oli pitkälti Islan varassa, jos halusi lähteä talolta johonkin kauemmas, mikäli ei ollut valmis maksamaan kallista hintaa taksista.

Novakin vietti päivänsä työhuoneella muttei saanut juuri mitään aikaan. Hän sanoi itselleen viimeistelevänsä lastenkirjakuvituksen töitä, vaikka ne olivat oikeasti jo valmiita. Hän ei osannut aloittaa mitään uutta.

Nova kirjoitti ystäviensä viestiryhmään, että hän ja Isla olivat eronneet. Myötätuntoisten vastausten läpi kuului, että ystävät olivat odottaneet eron tapahtuvan jo aiemmin. He olivat puoli vuotta sitten varovaisesti ja lempeästi kyseenalaistaneet Novan ja Islan ratkaisun ostaa talo näin eristyksistä ja syrjäiseltä paikalta. Se oli loukannut Novaa, joka oli ottanut heihin sen jälkeen etäisyyttä. Hän oli tiennyt, että ystävät rakastivat häntä ja olivat huolissaan, mutta ei ollut siinä vaiheessa halunnut joutua perustelemaan päätöksiään. Hän oli halunnut, että he olisivat olleet kiistatta ja kyselemättä hänen tukena.

Etäisyyden ottaminen oli jättänyt jälkensä. Vaikka ystävien viestit olivat lämpimiä ja täynnä huolenpitoa, ne olivat myös varovaisia. Kukaan ei kirjoittanut huutomerkkien kera, että nyt me tullaan hakemaan sinut sieltä ja juodaan pullokaupalla viiniä ja haistatetaan paskat koko Islalle. Ei Nova luultavasti olisi suostunutkaan, ei hän olisi ollut valmis sellaiseen, vaikka tavallaan kaipasi juuri tuollaista. Hän ikävöi ystäviään. Hän kaipasi huutamista ja nauramista ja itkemistä heidän kanssaan. Hän kaipasi sitä, ettei kaikki viestittely olisi ollut niin kohteliasta.

Miten aiotte edetä? Oletteko jo päättäneet, mitä teette talolle?

Nova tuijotti kysymyksiä ruudulla ja oli äkkiä aivan ääretömän väsynyt. Hän ymmärsi nyt hieman paremmin työnsä pariin vetäytyvää Islaa. Ei hänkään olisi jaksanut alkaa miettiä käytännön asioita. Mahdollista muuttoa ja pakkaamista ja talon myymistä ja kaikkea virallista ja hankalaa. Hän katsoi ikkunasta harmaaseen sateeseen, joka himmensi maiseman värit ja pyyhki näkymää kuin suuri, liian märäksi kasteltu sivellin.

En tiedä. En tiedä. Pitää lopetella nyt. Pidän teidät ajan tasalla.

Nova sulki viestiryhmän pois näkyvistä. Hän ei kestänyt virtuaalisia halauksia eikä vakuutteluja siitä, että oli tärkeä ja rakas.

Nova antoi silmiensä painua kiinni ja hengitti muutaman kerran mahdollisimman rauhallisesti sisään ja ulos. Hän selviäisi tästä. Tavalla tai toisella hän selviäisi. Sitten hän pikemminkin tunsu kuin kuuli äänen, joka oli niin vaimea, että se oli jossain juuri hänen kuuloalueensa rajamailla. Rapinaa tai sirinää tai siihenää tai kuiskauksia. Nova avasi silmänsä ja katsoi ympärilleen. Ääntä ei enää kuulunut. Hän oli luultavasti vain kuvitellut sen. Hän oli niin väsynyt, että hoippui makuuhuoneeseen, meni vaatteet päällä sänkyyn, veti peiton päälleen ja nukahti heti, vaikka oli vasta iltapäivä.

Novalla oli usein ahdistavia, painajaista lähenteleviä unia, joissa hän yhtäkkiä muisti, että hänellä oli lemmikkieläin tai vauva, jota ei ollut ruokkinut. Eläin oli milloin hamsteri, milloin rotta tai kissa. Jokin pieni yleensä. Niin pieni, että se oli helppo unohtaa. Unessa Nova hiipi lemmikin häkin tai petin luo. Eläin nukkui tai oli kuollut. Hän ei voinut olla

varma. Tai se kamppaili elämästään, veti vaivalloisia hengenvetoja nääntyneenä syömättömyyteen ja juomattomuuteen. Nova laitto sille tuoretta vettä ja ruokaa ja lähti sitten pois. Hän ei kestänyt katsoa, jos eläin ei virkoaisikaan.

Vauvan kanssa oli vielä pahempaa. Vauva oli hänen sylissään liikkumaton ja liian pieni. Joskus vain sikiön kokoinen. Jotenkin hän tiesi, että vauva ei selviäisi, mutta silti hän vain heijasi sitä itseään vasten. Hän heräsi hikisenä ja ahdistuneena miettien, mitä sellaista hän oli unohtanut, että painajaiset joutuivat siitä muistuttelemaan.

”Kun hän palasi työpöytänsä ääreen, hän katsoi kuparilevyä ja siihen raaputtamaansa kuvaa ensimmäistä kertaa tarkkaan. Se ei ollut kämmen. Se oli sydän, suonikas, verinen, juuri irti leikatun näköinen.”

Salla Simukan Tästä kaikki alkaa on yhä tummempia sävyjä saava tarina rakkaudesta, erosta ja surusta.

9 789520 440213

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-4021-3